

Sygn. akt V CZ 51/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski (sprawozdawca)

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości F. S.A. w upadłości w Ż.
przeciwko A. w L.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 16 września 2021 r.,

zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 kwietnia 2021 r., sygn. akt V AGa [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 12 kwietnia 2021 r., wydanym na skutek apelacji strony powodowej, uchylił wyrok Sądu Okręgowego w K. z 19 czerwca 2019 r. oddalający powództwo i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi. Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, oddalając powództwo wobec błędnego uznania, że powodowa spółka nie wypełniała obowiązku informacyjnego (art. 815 k.c.), co zwolniło pozwanego ubezpieczyciela z odpowiedzialności.

Zażalenie na ten wyrok wniosła strona pozwana, zaskarżając wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu. Skarżący zarzucił naruszenie:

1) art. 386 § 4 k.p.c. przez błędne uznanie, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, uwzględniając kluczowy zarzut pozwanego niweczący jego odpowiedzialność;

2) art. 386 § 4 k.p.c. przez błędne uznanie, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy nie ustalił, czy (1) członkowie zarządu F. działali bezprawnie, (2) członkowie zarządu F. ponoszą winę, (3) pomiędzy powstaniem szkody a działaniami byłych członków zarządu F. istnieje adekwatny związek przyczynowy oraz (4) jaka jest wysokość rzeczywistej szkody F..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu toczącym się w wyniku zażalenia złożonego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez ten sąd przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego nie mogą być inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia lub merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Omawiane zażalenie nie jest bowiem środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku ani prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, niezwiązanych z podstawami kasatoryjnymi. Środek ten jest skierowany przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej podstawie kasatoryjnej (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12; z 16 maja 2013 r., IV CZ 31/13; z 21 czerwca 2013 r., I CZ 48/13; z 12 grudnia 2013 r., V CZ 75/13; z 18 stycznia 2018 r., V CZ 94/17).

Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego. Za przypadek zaniechania zbadania materialnej podstawy żądania uznaje się sytuację, w której sąd w ogóle zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie, jednakże istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że może to być również sytuacja, w której sąd w taki sposób wyłożył mający zastosowanie w sprawie przepis, że zniweczył roszczenie *a limine*, zanim ustalił jego ustawowe przesłanki (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2020 r., I CZ 62/20).

Sąd Okręgowy uznał, że pozwany ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności ze względu na naruszenie przez ubezpieczającego obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 815 k.c. Rozpoznając apelację powoda, Sąd Apelacyjny tego stanowiska nie podzielił, przyjmując, że spółka F. wypełniła obowiązek informacyjny, a Sąd I instancji błędnie zastosował art. 815 § 1 i 3 k.c., co oznaczało, iż brak było podstaw do zwolnienia strony pozwanej z odpowiedzialności. Rację ma Sąd Apelacyjny, że w ten sposób doszło do nierozpoznania istoty sprawy. Sąd Okręgowy zaniechał bowiem zbadania kluczowych przesłanek odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela, w tym przede wszystkim rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania, opierając rozstrzygnięcie na materialnoprawnym zarzucie niweczącym, którego trafności sąd odwoławczy nie podzielił. Rozstrzygnięcie sprawy wymaga zatem zbadania wszystkich, pominiętych przez Sąd I instancji, przesłanek odpowiedzialności strony pozwanej. Według Sądu Najwyższego, oparcie przez Sąd I instancji wyroku oddalającego powództwo ubezpieczonego na materialnoprawnej przesłance unicestwiającej roszczenie odszkodowawcze w postaci niewywiązania się przez ubezpieczającego z obowiązku informacyjnego (art. 815 k.c.), przy jednoczesnym zaniechaniu zbadania przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela (winy, szkody, związku przyczynowego itp.) stanowi nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.

Co istotne, ocena tego, czy strona powodowa wywiązała się z obowiązku informacyjnego, czy też nie, uchyla się spod oceny Sądu Najwyższego. Rozpoznając zażalenie na wyrok kasatoryjny Sądu II instancji, Sąd Najwyższy bada bowiem jedynie, czy wskazana przez sąd odwoławczy przesłanka uprawnia w świetle art. 386 § 2 i 4 k.p.c. do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, nie rozważając, czy ocena występowania tej przesłanki jest trafna.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie pozwanego.

jw